

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wymiaru zewnętrznego europejskiej polityki energetycznej

(2009/C 182/02)

Sprawozdawca: **Ulla SIRKEINEN**

Na sesji plenarnej w dniach 16–17 stycznia 2008 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

wymiaru zewnętrznego europejskiej polityki energetycznej.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 11 grudnia 2008 r. Sprawozdawcą była Ulla SIRKEINEN.

Na 450. sesji plenarnej w dniach 14–15 stycznia 2009 r. (posiedzenie z 14 stycznia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 181 do 4–3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia: ku zewnętrznej strategii energetycznej UE

1.1 Energia już od dawna znajduje się w centrum zainteresowania polityki międzynarodowej. Inni ważni uczestnicy światowej sceny politycznej dysponują dobrze rozwiniętą strategią dotyczącą energii, czy to jawną, czy ukrytą. Energia traktowana jest również często instrumentalnie, nawet jako narzędzie walki, w konfliktach międzynarodowych.

— Zdaniem EKES-u nadszedł czas, by UE, jako najsilniejszy podmiot gospodarczy na świecie, objęła należne jej miejsce w międzynarodowej polityce energetycznej.

1.2 Obywatele UE są zaniepokojeni kwestią bezpieczeństwa dostaw energii, wysokimi i zmiennymi cenami energii oraz, w szerszym ujęciu, zmianami klimatycznymi i światowymi tendencjami niezgodnymi z zasadami zrównoważonego rozwoju. EKES jest zdania, że UE musi opracować jasno określoną i kompleksową zewnętrzną strategię energetyczną, aby wyjść naprzeciw obawom obywateli, a zwłaszcza wykazać się wolą i determinacją, które są niezbędne do jej realizacji.

— EKES proponuje dwa filary zewnętrznej polityki energetycznej UE:

— zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii dla UE, oraz

— prowadzenie aktywnej i odpowiedzialnej polityki energetycznej i klimatycznej.

1.3 Wiele elementów tego rodzaju strategii zostało już przygotowanych. Kwestia bezpieczeństwa dostaw została podjęta w konkluzjach Rady Europejskiej z 15-16 października 2008 r., a dalsze propozycje w tej dziedzinie zostały przedstawione przez Komisję w drugim strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej z 13 listopada 2008 r. ⁽¹⁾, do którego EKES odniesie się szczegółowo w późniejszej opinii.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji Europejskiej „Drugi strategiczny przegląd sytuacji energetycznej — Plan działania dotyczący bezpieczeństwa energetycznego i solidarności energetycznej UE” SEC(2008) 2794, SEC(2008) 2795.

— EKES jest zdania, że UE musi posiadać dobrze rozwiniętą strategię w sprawie zewnętrznej polityki energetycznej i praktyczny plan działania, w którym zostałyby uwzględnione między innymi uwagi przedstawione w niniejszej opinii.

— Biorąc pod uwagę wzajemną zależność dostawców i użytkowników energii, EKES wzywa w szczególności do stosowania zasady wzajemności, jeśli chodzi o dostęp do sieci, i do tworzenia warunków do inwestycji, w tym do inwestycji w segment wydobywczy.

— Trwają prace nad szeregiem projektów budowy gazociągów między Europą a obszarem Kaukazu, Azją i Rosją. Pomimo ich kluczowego znaczenia mogą okazać się one niewystarczające dla Europy w perspektywie średnioterminowej.

1.4 Dotychczas polityka energetyczna UE skupiała się na tworzeniu rynku wewnętrznego energii, szczególnie energii elektrycznej i gazu.

— EKES podziela pogląd, że skuteczna strategia zewnętrzna i osiągnięcie odpowiednich wyników na tym polu nie będą możliwe bez przyjęcia jasno określonej, wspólnej polityki wewnętrznej w tym zakresie oraz bez dobrze funkcjonującego wewnętrznego rynku energetycznego.

— EKES podkreśla, że środki podejmowane w ramach wewnętrznej polityki energetycznej mogą znacząco zmniejszyć zależność od zewnętrznych dostawców energii oraz zwiększyć bezpieczeństwo dostaw — chodzi tu zwłaszcza o środki w zakresie efektywności energetycznej, zróżnicowanego koszyka energetycznego, odpowiednich inwestycji w infrastrukturę, oraz środki zapobiegania kryzysom, takie jak mechanizm wczesnego ostrzegania, dzielenie się informacjami oraz gromadzenie zapasów lub zastępowanie paliw.

1.5 Europa zarówno ma obowiązek, jak i dysponuje odpowiednim potencjałem, by być motorem głębokich zmian w zakresie kultury zużycia energii, a tym samym rozpocząć trzecią rewolucję przemysłową.

— UE powinna nadal odgrywać wiodącą rolę w globalnej polityce klimatycznej oraz wszelkimi możliwymi sposobami wspierać zrównoważoną przyszłość energetyczną w krajach rozwijających się.

1.6 Nowe i lepsze technologie mają do odegrania kluczową rolę w sprostaniu krótko- i długoterminowym wyzwaniom energetycznym, zarówno w obrębie UE, jak i na świecie.

- EKES wzywa do skierowania przez UE, państwa członkowskie oraz przedsiębiorstwa odpowiednich środków finansowych na badania, rozwój i innowacje w dziedzinie energii, a także do szerszej ogólnoswiatowej współpracy w zakresie badań i rozwoju w tej dziedzinie.

1.7 Postanowienia traktatu lizbońskiego dotyczące polityki energetycznej i stosunków zewnętrznych zwiększyłyby możliwości UE do działania jako całość oraz wpływ UE na światową politykę energetyczną.

- EKES zaleca, by wszystkie odpowiedzialne strony dołożyły wszelkich starań, by jak najszybciej znaleźć rozwiązania umożliwiające wejście w życie traktatu lizbońskiego.

1.8 Najważniejsze jest, by UE faktycznie działała jako jedność. Dlatego strategia ta powinna się opierać na jasnym zrozumieniu ról, jakie mają do odegrania Unia oraz poszczególne państwa członkowskie i podmioty gospodarcze.

1.8.1 Na poziomie zewnętrznym, czysto politycznym, pełna władza przysługuje państwom członkowskim. Jeśli chodzi o sprostanie wyzwaniu przemawiania jednym głosem, to ostatnio odnotowano tutaj pozytywne rezultaty, zwłaszcza w stosunkach z Rosją.

- EKES wzywa państwa członkowskie do wspólnego działania w zakresie polityki zewnętrznej i do przeciwdziałania wykorzystywaniu energii jako narzędzia walki w konfliktach międzynarodowych.

1.8.2 UE prowadzi wspólną politykę handlową opartą na jednolitych zasadach. Komisja jest odpowiedzialna za prowadzenie negocjacji handlowych na podstawie mandatu otrzymanego od Rady.

- EKES zaleca, by mandaty do prowadzenia wielostronnych oraz dwustronnych negocjacji z krajami i regionami były wystarczająco ambitne, a zarazem wykonalne, by przynieść wymierne rezultaty w zakresie energii.

1.8.3 Umowy dotyczące zakupu energii, budowy infrastruktury oraz innych projektów są zawierane i realizowane przez przedsiębiorstwa. Rządy często odgrywają ważną lub nawet decydującą rolę w negocjowaniu umów.

- EKES zaleca, by w kontekście tego typu negocjacji przedstawiciele rządów państw członkowskich UE wymagali, jako warunek wsparcia danej inicjatywy, by dany kraj trzeci zastosował na swoich rynkach określone przepisy dotyczące na przykład wzajemności, równego traktowania, przejrzystości, ochrony inwestycji, czy też przestrzegania zasad praworządności i praw człowieka. EKES zaleca ponadto Radzie uzgodnienie ramowego zbioru tego typu przepisów, które powinny być stosowane we wszystkich negocjacjach dotyczących zawierania umów energetycznych z krajami trzecimi.

1.9 Celem zewnętrznej polityki energetycznej jest wyjście na przeciw potrzebom obywateli i uwzględnienie czynników, które ich niepokoją w życiu prywatnym i zawodowym.

- EKES zaleca, by uwzględniać stanowisko partnerów społecznych, organizacji działających na rzecz środowiska i innych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i by aktywnie włączać ich w określanie strategii w zakresie zewnętrznej polityki energetycznej. Ich zdolność do wspierania międzynarodowego dialogu i negocjacji powinna być w pełni wykorzystana.

1.10 Zorganizowane społeczeństwo obywatelskie oraz rady społeczno-gospodarcze również mają wpływ na te działania, a więc również i one ponoszą odpowiedzialność za kształtowanie zewnętrznej polityki energetycznej UE.

- EKES zachęca organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie do tego, by nakłaniały władze krajowe i regionalne do wspólnego działania w tej dziedzinie na szczeblu UE. Zasada solidarności między Europejczykami powinna zastąpić wąsko pojęte interesy lokalne lub krajowe, ponieważ cel zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i wzięcia na siebie międzynarodowej odpowiedzialności w tej dziedzinie może zostać lepiej osiągnięty we wspólnym działaniu.

1.11 Dialog i negocjacje dotyczące międzynarodowych stosunków w dziedzinie energetyki toczą się na wielu różnych forach z uwagi na geopolityczną i merytoryczną złożoność tej kwestii. Otwarty dialog obejmujący w najszerszym możliwym zakresie różnorodne aspekty tego zagadnienia ułatwiłby lepsze zrozumienie tej problematyki przez zainteresowane strony i zwiększenie ich udziału w tym procesie.

- Kwestie energii powinny stać się lub pozostać stałym punktem porządku obrad posiedzeń EKES-u i spotkań przy okrągłym stole z udziałem międzynarodowych partnerów.

- EKES jest zdania, że jego rola mogłaby między innymi polegać na regularnym organizowaniu seminariów poświęconych zewnętrznym aspektom polityki energetycznej UE, w których brałoby udział wiele zainteresowanych stron, zwłaszcza zaś organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie z krajów i regionów poza UE. Wysłuchanie zorganizowane 1 października 2008 r. w Brukseli przez grupę analityczną EKES-u ds. wymiaru zewnętrznego europejskiej polityki energetycznej było bardzo owocne.

2. Wprowadzenie

2.1 Energia stała się punktem centralnym agendy politycznej na całym świecie. Fakt ten jeszcze bardziej uwypukla niepokoje polityczne, a nawet zbrojne, które są w oczywisty sposób związane z energią. Sytuację tą należy postrzegać w kontekście rosnącego zapotrzebowania na energię, szczególnie w krajach rozwijających się w związku z podwyższeniem poziomu życia w tych krajach, oraz w kontekście przewidywanego wyczerpania zasobów niektórych paliw kopalnych. Ponadto, zaopatrzenie w ropę naftową i gaz ziemny cechuje się istotną zależnością od niewielkiej liczby krajów je produkujących, a przewiduje się, że w przyszłości ich produkcja będzie coraz bardziej koncentrować się w obrębie niewielkiej liczby regionów.

2.2 Obecne problemy ekonomiczne są związane z cenami energii. Niecałe dwa lata temu ceny ropy, a następnie gazu zaczęły gwałtownie wzrastać, skutkując wysoką inflacją oraz wywołując poważne problemy dla konsumentów i całego społeczeństwa. Obecnie ceny ropy uległy silnemu spadkowi, wzbudzając z kolei obawy o wystarczający poziom produkcji i bezpieczeństwo dostaw. Pomimo niestabilności cenowej oczekuje się, że ceny energii będą nadal wykazywać tendencję wzrostową z uwagi na równowagę rynkową, a zwłaszcza z uwagi na podejmowanie środków politycznych mających na celu przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Najsłabsze jednostki w naszych społeczeństwach stoją w obliczu zagrożenia związanego z ubóstwem energetycznym.

2.3 Obecnie 53 % całej energii pierwotnej wykorzystywanej w UE pochodzi z importu. Uzależnienie od importu w przypadku paliw stałych wynosi 40 %, w przypadku gazu — 56 %, a w przypadku ropy naftowej — 82 % (dane z 2005 r.). Przedstawiona przez Komisję aktualizacja scenariusza bazowego z 2007 r. przedstawia przewidywaną całościową zależność od importu w wysokości 67 % w 2030 r. Według niedawno opublikowanego drugiego strategicznego przeglądu sytuacji energetycznej, przewiduje się, że w 2020 r., gdy polityka UE w zakresie klimatu i energii zostanie w pełni wdrożona, import paliw kopalnych utrzyma się na mniej więcej dotychczasowym poziomie.

2.4 Ponad 40 % gazu ziemnego i jedna czwarta ropy importowanej do UE pochodzi z Rosji, a w przyszłości ma się zwiększyć przede wszystkim ilość importowanego gazu. Kolejni najwięksi dostawcy ropy naftowej do UE to kraje Bliskiego Wschodu i Norwegia. Drugim największym źródłem importu gazu jest Norwegia, a trzecim Algieria. Te zależności są wzajemne — dostawcy do UE są zależni od naszego zapotrzebowania. Jest to szczególnie widoczne w przypadku Rosji, ponieważ ponad połowa jej eksportu trafia do UE.

2.5 Duża zależność od importu oraz przewaga źródeł importu, które niekoniecznie przestrzegają tych samych zasad politycznych i rynkowych co UE sprawiły, że bezpieczeństwo energetyczne stało się jednym z najważniejszych punktów polityki UE. Stało się to jeszcze bardziej istotne z powodu przypadków chwilowego przerwania dostaw z Rosji oraz ostatnich działań wojskowych w Gruzji.

2.6 Energia nie jest jednorodnym sektorem, jeżeli chodzi o politykę zewnętrzną i inne wymiary polityki energetycznej. Ropa naftowa jest wykorzystywana przede wszystkim w transporcie i niełatwo ją zastąpić. UE jest częścią światowych rynków naftowych, dlatego ma niezbyt duże możliwości manewru. Pozostałe źródła energii i technologie mają zróżnicowane zastosowanie i są w dużej mierze zamiennie. Węgiel i uran podlegają wolnorynkowym zasadom handlu. Dużą uwagę należy zwrócić na gaz ze względu na szybki wzrost popytu wobec ograniczonej liczby i rodzajów dostawców.

2.7 W ciągu ostatnich kilku lat UE podjęła szereg działań, których celem było zabezpieczenie dostaw energii z zewnątrz.

2.8 Niedawno Rada Europejska na posiedzeniu w dniach 15-16 października 2008 r. zwróciła się do Komisji Europejskiej o przedłożenie odpowiednich propozycji lub inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, wyodrębniając przy tym sześć priorytetów. Komisja ustosunkowała się do tego wniosku w swoim drugim strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej. EKES opracuje oddzielną, szczegółową opinię w sprawie tego dokumentu i towarzyszącego mu pakietu propozycji.

3. Wewnętrzne elementy zewnętrznej polityki energetycznej UE

3.1 Wiele działań podjętych w UE i państwach członkowskich może utorować drogę do zmniejszenia zależności energetycznej od krajów trzecich oraz do zapewnienia większego bezpieczeństwa energetycznego i umocnienia pozycji UE w działaniach związanych z zewnętrzną polityką energetyczną. Działania te zostaną jedynie pokrótce przypomniane w niniejszej opinii, ponieważ zostały już szczegółowo omówione w innych opiniach EKES-u.

3.2 Zwiększenie efektywności energetycznej jest pierwszym i najważniejszym działaniem, jakiego należy się podjąć, ponieważ wpłynie ono na zapotrzebowanie na energię, a przez to na zależność od dostawców z zewnątrz.

3.3 Należy dążyć do zrównoważonego koszyka energetycznego i zróżnicowania źródeł energii z naciskiem na niskoemisyjne lokalne źródła energii, takie jak biopaliwa, energia wiatrowa i energia jądrowa.

3.4 Jeżeli chodzi o paliwa kopalne, należy zwiększyć wysoko wydajną kogenerację, a także wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla.

3.5 Należy zwiększyć konkurencję w zakresie handlu gazem poprzez zwiększenie liczby terminali LNG i innego rodzaju infrastruktury.

3.6 Dobrze funkcjonujący wewnętrzny rynek energetyczny wspiera efektywność energetyczną i pomaga w rozwiązywaniu potencjalnych lokalnych i regionalnych problemów z dostawami. Odpowiednie inwestycje w infrastrukturę są niezbędne, podobnie jak wolny dostęp do sieci energetycznej i pozostałej infrastruktury. Aby wzajemne połączenia były odpowiednio wydajne, niezbędna jest skuteczna współpraca między regulatorami energii.

3.7 Potrzebne są odpowiednie działania w celu walki z ryzykiem związanym z bezpieczeństwem dostaw. Należy wprowadzić skuteczne działania oparte na solidarności i mechanizmach wczesnego powiadamiania, aby można było wspólnie działać w przypadku kryzysów energetycznych i przerw w dostawach. W odpowiednim czasie Komitet ustosunkuje się do niedawno ogłoszonych propozycji Komisji w tym zakresie.

3.8 EKES wyraża swoje szczególne poparcie dla podejmowania skutecznych środków na rzecz połączenia odizolowanych części UE, zwłaszcza zaś państw bałtyckich, ze wspólnym rynkiem energetycznym i zapewnienia wystarczających i zróżnicowanych dostaw energii.

4. Ogólne uwagi EKES-u na temat zewnętrznej polityki energetycznej UE

4.1 EKES proponuje dwa filary zewnętrznej polityki energetycznej:

- zabezpieczanie dostaw energii do UE;
- prowadzenie aktywnej i odpowiedzialnej polityki energetycznej i klimatycznej na szczeblu globalnym.

4.2 Działania te powinny być przeanalizowane z perspektywy krótko- i długoterminowej. Z perspektywy krótkoterminowej, ponieważ zastąpienie na dużą skalę dotychczasowych źródeł energii i wykorzystywanej infrastruktury wymaga czasu, a więc należy zwiększać dostawy energii i równocześnie podejmować wszelkie możliwe krótkoterminowe inicjatywy na rzecz zmniejszenia popytu. Z perspektywy długoterminowej, ponieważ w momencie, gdy inwestycje w badania naukowe i nowe technologie przyniosą rezultaty, zapotrzebowanie na energię będzie można jeszcze bardziej zmniejszyć, a ograniczone lub pod innym względem problematyczne źródła energii zastąpić źródłami alternatywnymi.

4.3 EKES przewiduje, że strategie związane ze zmianami klimatycznymi będą miały silny, dwojaki wpływ na kwestie związane z energią: doprowadzą do podwyżki cen oraz do zmniejszenia uzależnienia od paliw kopalnych.

4.4 Zastosowanie nowych technologii jest najlepszym sposobem zwiększenia zużycia energii i zastąpienia problematycznych źródeł energii. Europa jako lider, jeśli chodzi o politykę energetyczną i klimatyczną, powinna wykorzystywać pojawiające się możliwości, rozwijać niezbędne technologie, pomóc innym rozwiązać ich problemy i stworzyć nowe miejsca pracy. Aby to osiągnąć, już teraz niezbędne są odpowiednie inwestycje w działania badawczo-rozwojowe w dziedzinie energii.

5. Zabezpieczenie dostaw energii do UE

5.1 UE poczyniła jak dotąd wiele wysiłków w rozmowach dwustronnych i wielostronnych na rzecz rozszerzenia przyjętych przez nią zasad postępowania na resztę świata, szczególnie na jej partnerów energetycznych. Osiągnięcia w tym zakresie są jak na razie umiarkowane. Wymagane są intensywniejsze działania.

5.2 Należy pilnie wprowadzić zasadę wzajemności w odniesieniu do warunków inwestowania. Wiele krajów będących producentami energii potrzebuje inwestycji zagranicznych żeby rozwijać swoje źródła energii i infrastrukturę, jednak nie będzie to możliwe, jeśli nie ustanowi się odpowiednich, jasnych i systematycznie wprowadzanych zasad. Ustalenia karty energetycznej powinny nadal obowiązywać; należy również włączyć podobne inicjatywy do przyszłych dwustronnych umów energetycznych.

5.3 To samo odnosi się do innych spraw regulacyjnych, takich jak równe traktowanie, wolność i poszanowanie umów oraz dostęp do infrastruktury tranzytowej.

5.4 UE powinna domagać się i bronić praw i możliwości dla przedsiębiorstw europejskich do inwestowania w segment wydobywczy, tzn. w rozwój źródeł energii i infrastruktury.

5.5 Europa potrzebuje gwarancji dostaw, a jej dostawcy, szczególnie Rosja, wskazują na potrzebę gwarancji popytu w celu poczynienia odpowiednich inwestycji. Długoterminowe kontrakty są często niezbędne w celu wsparcia budowy infrastruktury na dużą skalę. Aby osiągnąć większą równowagę sił należy zawierać tego typu kontrakty zgodnie z europejskimi ramami postępowania. Wymaga to od państw członkowskich dzielenia się informacjami i zawierania ścisłej współpracy z uczestnikami rynku.

5.6 Opracowany przez UE plan priorytetowych połączeń międzysieciowych obejmuje kilka dużych projektów związanych z połączeniami międzysieciowymi, w tym inicjatywę związaną z połączeniem zewnętrznym — gazociąg Nabucco do transportu gazu z nad Morza Kaspijskiego do Europy Środkowej. Tego typu inicjatywy są niezmiernie ważne, jednak mogą się okazać niewystarczające dla Europy w perspektywie średnioterminowej.

5.7 Połączenie UE z Kaukazem i Azją Środkową może oprócz gazociągu Nabucco wymagać wybudowania kilku nowych gazociągów. UE powinna przedstawić propozycje koordynowania projektów regionalnych odpowiedniego kalibru oraz mobilizowania publicznych i prywatnych inwestorów do działania w tym zakresie.

5.8 EKES przyjmuje do wiadomości sześć priorytetowych działań w dziedzinie infrastruktury zaproponowanych przez Komisję w drugim strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej. Komitet odniesie się do tych propozycji, jak również do zielonej księgi zatytułowanej „W kierunku bezpiecznej, zrównoważonej i konkurencyjnej europejskiej sieci energetycznej” (2).

5.9 Należy poszerzyć zakres rozmów z OPEC i Radą Współpracy Państw Zatoki Perskiej oraz doprowadzić do pełnego wdrożenia porozumień z Azerbejdżanem i Kazachstanem. Niezbędne jest również zacieśnienie stosunków w producentami z Azji Środkowej, takimi jak Turkmenistan czy Uzbekistan, w celu umożliwienia transportu zasobów energii z Morza Kaspijskiego do UE.

5.10 Znacznie zwiększyło się znaczenie Afryki jako dostawcy energii. Ustanowione partnerstwo z Afryką musi mieć charakter wszechstronny i musi w sposób wyważony wspierać zrównoważony rozwój gospodarek afrykańskich producentów ropy naftowej i gazu.

5.11 Współpraca w regionie Morza Śródziemnego, która rozwija się dynamicznie, ma do odegrania istotną rolę dzięki temu, że obejmuje różnorodne aspekty energii — jej produkcję, tranzyt i zużycie.

5.12 Znaczenie wymiaru północnego będzie wzrastać. Złoża ropy naftowej i gazu ziemnego na Morzu Arktycznym oraz współpraca z regionami północnymi powinny nabrać większego znaczenia w zewnętrznej polityce energetycznej UE. Współpraca w regionie Morza Bałtyckiego obejmuje przede wszystkim państwa tranzytowe i wykorzystujące energię, a jej podstawą jest połączenie z Rosją.

5.13 Celem współpracy z Rosją powinno być szeroko nakreślone, kompleksowe porozumienie ramowe oparte na równości, wzajemnym zrozumieniu i wzajemności. Rosja powinna pozwolić na tranzyt gazu w ramach rosyjskiej sieci tranzytowej oraz na inwestycje europejskich przedsiębiorstw w rozwój rosyjskich sieci i źródeł energii. Do Rosji z kolei należy eliminowanie obaw związanych z jej niezawodnością jako dostawcy energii, podobnie jak do partnerów europejskich należy szanowanie kontraktów i zobowiązań.

5.14 UE powinna również rozwijać współpracę z innymi użytkownikami energii, zarówno w ramach Międzynarodowej Agencji Energii jak i poza nią.

(2) Zielona księga „W kierunku bezpiecznej, zrównoważonej i konkurencyjnej europejskiej sieci energetycznej”, COM(2008)782 wersja ostateczna.

6. Aktywna i odpowiedzialna polityka w zakresie energii i klimatu na szczeblu globalnym

6.1 Obecne zasady zużycia energii zaczęły obowiązywać w Europie i w Stanach Zjednoczonych wraz z pierwszą rewolucją przemysłową. Starając się podnieść poziom życia swoich obywateli, wiele krajów rozwijających jest właśnie na tym samym etapie rozwoju, co Europa kilkadziesiąt lat temu. Oznacza to dla nich szybkie zwiększenie zużycia energii, do którego mają prawo i które jest niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa na świecie i spokojnego rozwoju. Obecnie Europa zarówno ma obowiązek, jak i dysponuje odpowiednim potencjałem, by być motorem istotnych zmian w zakresie zużycia energii, a tym samym trzeciej rewolucji przemysłowej.

6.2 Około 2 mld ludzi na całym świecie, którzy żyją w krajach rozwijających się, nie ma dostępu do energii elektrycznej i musi wykorzystywać takie materiały, jak drewno, nawóz i odpady rolne, co sprawiło, że zanieczyszczenie powietrza w pomieszczeniach stało się jedną z dziesięciu najczęstszych przyczyn przedwczesnej śmierci na świecie. Dostęp tych osób do sieci energetycznej oraz możliwości produkcyjnych stały się jednym z najważniejszych globalnych wyzwań. Wiąże się to z ogromnymi inwestycjami i diametralnym wzrostem zużycia energii na świecie. Jednak inwestycje te są niezbędne dla zapewnienia wszystkim przyzwoitych warunków życia godnych człowieka oraz możliwości podwyższenia poziomu życia.

6.3 UE słusznie przejęła przewodnictwo w zakresie strategii związanych ze zmianami klimatycznymi. Celem nadrzędnym powinno być skuteczne dojście do międzynarodowego porozumienia obejmującego wszystkie kraje, ponieważ zarówno skutki globalnego ocieplenia, jak i wzrost emisji gazów cieplarnianych będą najbardziej odczuwalne poza granicami Europy. Konferencja dotycząca zmian klimatycznych, która odbędzie się w grudniu 2009 r. w Kopenhadze, stanie się fundamentem światowych negocjacji, a UE powinna zrobić co tylko w jej mocy, by przyczynić się do ich pozytywnego wyniku. Jednakże jednostronne inicjatywy ze strony UE mogłyby okazać się zbyt dużym obciążeniem dla jej gospodarki.

6.4 UE dysponuje instrumentami, których celem jest łagodzenie skutków zmian klimatycznych, i nadal pracuje nad ich rozwojem. Obejmują one odnawialne technologie energetyczne, które wiążą się z mniejszą emisją dwutlenku węgla, oraz odpowiednie technologie zwiększające efektywność energetyczną. Technologie te należy skutecznie wprowadzić na całym świecie. Powinno się to również przyczynić do zwiększenia zapotrzebowania na europejską wiedzę specjalistyczną i produkty oraz do tworzenia nowych miejsc pracy.

6.5 EKES w pełni popiera pomysł zawarcia międzynarodowego porozumienia w sprawie efektywności energetycznej między państwami, które zużywają najwięcej energii (Stanami Zjednoczonymi, Kanadą, Japonią, Australią, Indiami i Chinami). Jednym z kroków w tym kierunku było ustanowienie forum współpracy na spotkaniu przedstawicieli państw G8 w lipcu 2008 r. w Japonii. Należy się jednak upewnić, że wszystkie te państwa, które są głównymi konsumentami energii, będą aktywnymi stronami tego porozumienia i wniosą do niego odpowiedni wkład. Oprócz realizacji działań związanych z promowaniem efektywności energetycznej, rozwojem i rozpowszechnianiem technologii i odnawialnych źródeł energii, powinno ono obejmować również zapobieganie praktykom podwójnych cen tzn. subwencjonowaniu cen za energię na rynkach krajowych. Tego typu praktyki prowadzą do znacznego marnowania energii.

6.6 UE powinna również skutecznie wspierać efektywność energetyczną w krajach rozwijających się. W tym celu należy unikać inwestowania w energochłonną produkcję i konsumpcję. Strategie rozwojowe UE powinny być w lepszy sposób wykorzystane do tego celu.

6.7 Wspieranie edukacji i szkoleń powinno stać się głównym narzędziem pakietu działań na rzecz współpracy energetycznej z krajami rozwijającymi się

6.8 EKES podkreśla, że wszelka współpraca, a szczególnie współpraca z krajami rozwijającymi się, musi obejmować również zapewnienie zrównoważonego rozwoju w tych krajach, w tym rozwoju demokracji i poszanowania praw człowieka.

Bruksela, 14 stycznia 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI